

Naš novi način održavanja u ažurnom stanju navigacijskih priručnika

Kap. korvete Antun Botrić — Split

Uvod

Pred tri godine, prilikom publiciranja »Peljara po Jadranu — istočna obala«, usvojen je i uveden u praksi od strane Hidrografskog instituta JRM, naš originalni i zaista lak način održavanja u ažurnosti tog priručnika za plovidbu. Taj je način logično primijenjen i na održavanje u ažurnosti i ostalih priručnika, koji su kasnije izdati, t. j. »Peljara po Jadranu — zapadna obala«, »Popisa svjetionika Jadranskog i Jonskog mora« (PSJM), »Opasnih prostora zbog mina u Jadranskom i Jonskom moru« (OPJA) i drugih. Kod Popisa svjetionika on je još usavršen i time, što se u januaru svake godine ponovo štampaju i razasliju pomorcima svi oni listovi PSJM, na kojima je u toku protekle godine nastalo bilo kakvih promjena u podacima stalnog karaktera. Zamjenom ovih novih listova sa starima, pomorac na vrlo lak način, koji mu omogućuje specijalni povez ove knjige, ima svake godine, takorekuć, novi Popis svjetionika. »Mjesečne dopune«, koje iz-

laze u svakom »Oglasu za pomorce« daju pomorcu svakog mjeseca kurentan pregled novonastalih promjena i, što je najvažnije, službeni indeks svih dotad izišlih dopuna i izmjena, koji mu omogućuje laku upotrebu pojedinog priručnika, isključujući bilo kakvo pisanje, brisanje ili lijepljenje kupona u priručnike.

No i pored toga, opaženo je da jedan dio naših pomoraca, decenijama naviknut na stari način ispravljanja navigacijskih publikacija, očigledno nije se potrudio da usvoji ovaj neuporedivo lakši i sigurniji novi način, pa se na nekim brodovima može još vidjeti nalijepljenih kupona u knjigama, ili upisanih novih podataka rukom.

Cilj je, dakle, ovog članka, da s ovim pitanjem, na što prikladniji način, upozna one naše pomorske oficire, koji mu dosad možda nisu pridavali onu važnost, koja mu, s obzirom na sigurnost plovidbe, s kojom je skopčana, zaista i pripada.

Gotovo u svim pomorskim zemljama ustaljen je običaj (a bio je i u našoj zemlji, do uvođenja ovog novog načina), da se promjene, koje nastanu u tekstu nekog priručnika za plovidbu oglašavaju tako, da se iz sveska »Oglas za pomorce« izreže dotično štampano obavještanje i da se ono naljepi na odgovarajući dio teksta ili na odnosnu stranicu priručnika. Ovakav način, pored toga što zadaje pomorcima više posla, ne pruža im dovoljnu garanciju za sigurnost nalijepljenih štampanih izmjena i dopuna, a što je najvažnije pomorci nemaju neprekidnu službenu evidenciju o nalijepljenim dopunama, koje ostaju na snazi, ukoliko se sami ne pobrinu da je ustroje, a to opet predstavlja znatan posao. Nedostatak ovakvog načina oglašavanja nastalih promjena odražava se još i u tome, što se nalijepljena obavještanja gomilaju i time sama knjiga postaje deblja i deformira se; zatim, pojedini takovi listići mogu se pocijepati, odlijepiti ili izgubiti, što, u pomanjkanju evidencije, predstavlja vrlo ozbiljno pitanje za sigurnost broda, naročito pri eventualnoj primopredaji dužnosti navigacijskih oficira. U takvim slučajevima primalac dužnosti ima znatnih teškoća, ako želi da uredno provjeri sve važeće ispravke i primi na sebe odgovornost za dotadanje održavanje pojedinog priručnika u ažurnosti.

Imajući na umu sve to, u Hidrografskom institutu stalno se proučavalo pitanje pogodnijeg načina održavanja u ažurnosti svih postojećih navigacijskih priručnika, koji bi isključio nesigurno nalijepljivanje kupona i osigurao točnu mjesečnu evidenciju važećih dopuna i ispravaka. U tome ima najveću zaslugu službenik Hidrografskog instituta JRM, viši referent pomorstva Stijepo Kotlarić, koji je upornim proučavanjem uspio riješiti oba navedena problema. Tako je Hidrografski institut usvojio i primijenio u praksi taj novi način održavanja u ažurnosti svih svojih navigacijskih priručnika.

Ovo je pitanje sačinjavalo i jedan od prijedloga delegacije Hidrografskog instituta JRM na VI. Međunarodnoj hidrografskoj konferenciji, održanoj u Monaku u maju 1952. g. Odlukom te konferencije, Upravni komitet Međunarodnog hidrografskog biroa, svojim cirkularnim pismom, uputio je ovaj jugoslavenski prijedlog (skupa sa kasnijim amandmanom, koji je naša delegacija dala nakon provedene diskusije po ovome pitanju) na proučavanje svim državama članicama M. H. Biroa. U amandmanu su predviđene izvjesne izmjene prvobitnog prijedloga, koje omogućavaju da prijedlog prihvate i oni Hidrografski instituti, koji publiciraju navigacijske priručnike za čitav svijet, a da pritom neće imati većih troškova prilikom štampanja dopuna. Osim toga, o ovom predmetu drug Kotlarić je napisao i opširan dokumentiran članak u Međunarodnoj hidrografskoj reviji (Internacional Hydrographic Review) br. 1 od 1952. g.

Detalji održavanja u ažurnosti naših navigacijskih priručnika izneseni su u pojedinom priručniku, pa ih svaki pomorac može tamo proučiti i po njima postupiti. Ovdje će se iznijeti suštinsko objašnjenje tog novog sistema.

1. Prilikom publiciranja knjiga većeg obujma (kao što su Peljari i Popis svjetionika) izdaje se skupa s knjigama i odgovarajući »Zbir dopuna« u obliku meko uvezanog sveska. Ovaj svezak nužno sadrži sve izmjene (stalnog i privremenog karaktera), koje nastanu u toku štampanja dotičnih knjiga, jer štampanje, s obzirom na obujam knjiga, obično traje više mjeseci, a u tom razdoblju nagomila se prilično velik broj dopuna. Pritom treba imati na umu da »Zbir dopuna« sadrži i one dopune privremenog karaktera, za koje se zna i prije davanja u štampu odnosnih knjiga, ali pošto su privremene, nije podesno da uđu u stalan tekst knjige. Svaka izmjena-dopuna donesena u »Zbiru dopuna« označena je s lijeve strane tekućim brojem, a s desne brojem stranice priručnika na koju se odnosi.

Na posljednjoj strani »Zbira dopuna« donesen je indeks svih izmjena-dopuna, koje on sadrži. Indeks se sastoji od dva stupca brojaka, od kojih jedan pokazuje stranice priručnika, a drugi tekuće brojeve donesenih izmjena-dopuna, koje se odnose na te stranice priručnika i koje su na snazi na prvog u mjesecu, u kojem je izdat »Zbir dopuna«. Time se, za taj datum, dovodi u ažurno stanje čitav priručnik, koji je bio dat u štampu možda nekoliko mjeseci ranije.

2. Daljnje izmjene-dopune, koje nastaju u toku svakog mjeseca, a odnose se na tekst pojedinog priručnika, objavljuju se putem zasebnih štampanih listova, pod naslovom »Mjesečna dopuna« (uz dodatak naslova priručnika, na koji se odnosi). U »Mjesečnoj dopuni« se, na isti način kao i u »Zbiru dopuna«, svaka donesena izmjena-dopuna označi daljnjim tekućim brojevima, počev od onoga, koji slijedi posljednjem tekućem broju u »Zbiru dopuna«, odnosno u prethodnoj »Mjesečnoj dopuni«. Time je omogućen kontinuitet tekućih brojeva, radi pravilnog i točnog evidentiranja u indeksu.

Na posljednjoj stranici (odnosno na poledini) svake »Mjesečne dopune« donosi se novi, dopunjeni i ispravljeni indeks, koji sadrži brojeve stranica priručnika i tekuće brojeve svih onih izmjena-dopuna, koje ostaju na snazi na prvog u mjesecu, za koji je »Mjesečna dopuna« izdata, bez obzira dali se one nalaze u »Zbiru dopuna« ili u »Mjesečnim dopunama«, uključivši i posljednju. Uvijek je na snazi samo indeks u najnovijoj »Mjesečnoj dopuni« i on stavlja van snage onaj prethodni. Time se daje pomorcima točna službena evidencija svih važećih izmjena-dopuna svakog prvog u mjesecu; za njenu tačnost odgovara sam Hidrografski institut pred svim pomorcima, koji koriste njegove publikacije i time ih oslobađa brige da sami snose odgovornost za uredno evidentiranje izmjena-dopuna, koje su dotad primili.

»Mjesečne dopune« izlaze kao prilog »Oglasu za pomorce«, iz kojega ih pomorac mora izvući i priključiti pojedinom »Zbiru dopuna«, slažući ih hronološki, jednu iza druge, na kraju odnosnog sveska »Zbir dopuna«, tako da, otvorivši stražnju koranicu ovog sveska, ima uvijek pred očima najnoviji indeks važećih dopuna-izmjena, koje se odnose na određene stranice dotičnog priručnika.

3. Ako u izvjesnom mjesecu nema izmjena-dopuna, koje bi se odnosile na neki priručnik za plovidbu, tada se ne donosi »Mjesečna dopuna«. Ali da bi se pomorcima dalo nužno upozorenje o tome i dao indeks važećih izmjena-dopuna i za taj mjesec, izdaje se, umjesto »Mjesečne dopune«, t. zv. »Mjesečni kupon«, u kojem se kratko navodi koji je indeks na snazi. Ovaj se kupon priključuje »Zbiru dopuna« na isti način, kako je navedeno za »Mjesečne dopune«.

4. Knjige malog obujma (kao što su Katalog karata i OPJA), koje se obično štampaju za kratko vrijeme, nemaju »Zbira dopuna«. Stoga se u samim tim knjigama, izravno iza posljednje stranice, hronološki umeću »Mjesečne dopune«, odnosno »Mjesečni kuponi«. Korištenje indeksa i podataka u »Mjesečnim dopunama« ovih manjih knjiga jednako je kao i kod »Zbira dopuna« za knjige velikog obujma.

5. Po isteku izvjesnog vremenskog razdoblja, kada se nagomila veći broj »Mjesečnih dopuna«, koje bi mogle da deformiraju svezak »Zbir dopuna« i donekle otežaju njegovu praktičniju upotrebu, zbog dugotrajnijeg listanja pri traženju one dopune koja nas interesira, izdaje se novi »Zbir dopuna« označen odnosnim rimskim rednim brojem, na pr. »II, III, IV. Zbir dopuna«. Ovakva nova izdanja »Zbira dopuna« sadrže sve one izmjene-dopune, koje ostaju na snazi na prvog u mjesecu, u kojem se izdaje taj novi »Zbir dopuna«, a nalazile su se, kako u dotadašnjem »Zbiru dopuna«, tako i u pripadajućim mu »Mjesečnim dopunama«.

Novi »Zbir dopuna« sadrži također novi kurentan indeks na dan njegova publiciranja. Njemu se dodavaju daljnje »Mjesečne dopune« na isti način, kako je navedeno kod prvobitnog »Zbira dopuna«.

6. Knjige, koje su uvezane po sistemu zasebnih listova (koji se mogu odstraniti) dobivaju, kao prilog svakom novom »Zbiru dopuna«, novoštampane one zasebne listove, na kojima su u proteklom periodu nastale tekstualne promjene stalnog karaktera, dok sam »Zbir dopuna« donosi samo izmjene-dopune privremenog karaktera. Novoštampani listovi nose odgovarajuće brojeve svojih stranica, sa dodatkom tekućeg broja izdanja, u obliku decimale (na pr.: 15,1, 16,1 ili 15,2, 16,2). Oni se zamijene u knjizi sa postojećim listovima, koji se odstrane, kao stavljeni van

snage. Time je knjiga, što se tiče podataka stalnog karaktera, dovedena u ažurno stanje na dan izdanja dotičnog novog »Zbira dopuna«. Promjene-dopune privremenog karaktera treba i dalje tražiti i koristiti pomoću indeksa u novom »Zbiru dopuna«.

(Po sistemu zasebnih listova povezan je dosad samo naš »Popis svjetionika Jadranskog i Jonskog mora«, koji je izdat 1953. g.).

Zaključak

Ovim našim novim načinom održavanja u ažurnosti navigacijskih priručnika, postignuto je veliko pojednostavljenje u primanju, evidentiranju i korištenju novih podataka (primjena-dopuna) od strane pomoraca, premda je time nametnut redaktorima u Hidrografskom institutu nešto veći posao i povećana odgovornost za točnost donesene evidencije (indeksa) važećih izmjena-dopuna. Ali, ako se ima na umu da je najvažniji zadatak Hidrografskog instituta, baš to, da pomorcima što više olakša i što bolje osigura plovidbu po moru, tada Hidrografski institut JRM, uvođenjem ovako značajnog olakšanja upotrebe svih svojih priručnika za plovidbu, čini veliki doprinos u tom smislu.

Otsad je jedina briga naših pomoraca, u pitanju korištenja novocobjavljenih podataka koji zadiru u sigurnost plovidbe, ta, da na vrijeme traže i dobiju »Oglas za pomorce« i da iz njega izvade i umetnu u odgovarajuće »Zbirove dopuna«, odnosno u same priručnike (manjeg obujma) »Mjesečne dopune«, odnosno »Mjesečne kupone«. Pri korištenju pojedinih priručnika pomorcu je dovoljno da pogleda indeks u posljednoj »Mjesečnoj dopuni«, pa ako mu ovaj pokazuje da za stranicu priručnika, koju želi koristiti, postoji neka izmjena-dopuna, on će je lako naći pod naznačenim tekućim brojem u »Zbiru dopuna« ili u nekoj od njemu priključenih »Mjesečnih dopuna«. Tako nađenu dopunu-izmjenu primit će k znanju, skupa sa ostalim važećim podacima, koji su štampi na dotičnoj stranici priručnika.

Kao što se vidi iz svega izloženog, isključeno je bilo kakvo pisanje i brisanje rukom, ili nalijepljivanje kupona u priručnike, te je svakog mjeseca osigurana točna evidencija važećih promjena-dopuna.

Time su kod nas riješena dva teža problema, koji još uvijek otežavaju pomorcima upotrebu inostranih navigacijskih priručnika.